

3 ІТвець
«...посяде перше місце...»
СТОП.

4 Василь Маринець:
«...я б прожив так само»
СТОП.

7 Мікроби.
Як їх бачать студенти?
СТОП.

Інститут із проблемною лабораторією та новою спеціальністю

7 5-річну історію розвитку хімічної освіти в УжНУ продовжать у реорганізованому навчально-науковому інституті хімії та екології, створеному на базі хімічного факультету. Зміни діють із першого лютого 2022 р.

Як зазначає очільник підрозділу, доктор хімічних наук, професор Василь Лендел, по-перше, умовою існування факультету є наявність не менш ніж 200 здобувачів вищої освіти денної форми навчання. «У зв'язку з тим, що хімію опановувати доволі важко, за останні роки в нашому підрозділі зменшилася кількість студентів. Упродовж трьох років за не-

успішність чи з інших причин відраховано 36 здобувачів фаху. Тож зараз здійснюємо підготовку 138 студентів і 12 аспірантів», — зазначив Василь Георгійович.

Пропонують такі спеціальності, як «Середня освіта. Хімія», «Хімія», «Екологія». А з 2022 року абітурієнти зможуть обрати ще одну: «Хімічні технології та інженерію» (заплановано 15 державних місць).

В.Лендел також пояснив іншу вагому причину трансформації підрозділу: «Підготовку фахівців у нас забезпечують 38 викладачів, усі — наші випускники, кандидати наук або ж доктори (їх 12); є 12 аспірантів. Хоч колектив невеликий,

але здобутки дуже добрі!» Підтвердження цього — те, що в 2021 році з державного бюджету на розробку шести наукових тем ученим факультету виділили 4 мільйони 111 тисяч гривень.

«Теми мають різні строки виконання. І виникає ситуація, коли теми закінчуються в кінці року, а міністерство ще не надало нові. Тож не можна перевести людей із початку року. Тому постало питання створити проблемну наукову лабораторію, яка об'єднує всі теми. Таким чином, буде змога переводити науковців з однієї на іншу. Їх не доведеться звільняти, потім набирати, адже втрачається науковий стаж. Отож

до реорганізації призвело й збільшення кількості наукових тем та фінансування науки», — зауважив В.Лендел.

Варто зауважити, що інститут залишається в структурі Ужгородського національного університету, а керуватиме новим підрозділом не декан (як на факультеті), а директор. І до 5 підрозділів — кафедри органічної хімії, неорганічної хімії, екології та охорони навколишнього середовища, фізичної та колоїдної хімії, аналітичної хімії — додається ще проблемно-наукова лабораторія.

Ольга БРАЙЛЯН,
магістерка журналістики.

ФОТОФАКТ

Альма-матер відвідав Йоав Бистрицький, заступник посла Ізраїлю в Україні. Разом із Мирославою Лендьєл, проректоркою УжНУ (див. на фото); Оксаною Свеженцевою, начальницею відділу міжнародних зв'язків; та Василем Ільницьким, директором Інформаційно-видавничого центру нашого вишу; обговорювали двосторонню співпрацю рідного ЗВО із центром МАШАВ (ізраїльський центр міжнародного співробітництва) у галузі освіти та інновацій.

За інформацією Інформаційно-видавничого центру УжНУ.

Ігор Король, проректор із науково-педагогічної роботи УжНУ; Ігор Шинкарук, заступник голови Закарпатської ОДА; Мар'яна Марусинець, директорка департаменту освіти і науки, молоді та спорту облдержадміністрації; в ОДА обговорювали запуск пілотного проєкту з підготовки до ЗНО. Над загальним концептом працювали профільний департамент облдержадміністрації разом з альма-матер. Започаткували «Освітній канал ЗНО», щоб готувати одинадцятикласників. Молодь зможе безкоштовно консультуватися з фахівцями, під'єднавшись до занять на онлайнплатформі «Webx» за графіком.

Випускник вирішив подякувати факультету і подарував... сучасну аудиторію!

15 зручних стільців, мініатюрних столів, інтерактивний телевізор, кондиціонери, та ще й на себе можна дивитися в стелю; відтак погляд неодмінно перестрибне на вмонтовані вгорі лампочки, які асоціюватимуться з певною мрією... Моментами здаватиметься, мовби сидиш у кав'ярні. Утім, від повернення до реальності в цьому випадку сум не посміє й підкрастися. Адже що може бути кращим в університетські роки, ніж зручна аудиторія – маленький простір комфорту? Для вивчення іноземних мов – і поготів! Такий кабінет на факультеті міжнародних економічних відносин за власні кошти реконструював Василь Молдавчук, голова Асоціації випускників цього ж підрозділу.

«Завдяки рідному факультету чимало переоцінив у житті: політичну ситуацію у світі, внутрішні питання країни, зрештою, погляд на бізнес. Тут здобув чудовий досвід! Завдання Асоціації – підтримувати

факультет, зокрема його матеріально-технічну базу, тож долучаємося як спонсори й до традиційних днів факультету, конкурсів міс, виїзних заходів... Оскільки через карантин тепер цього всього не було, то вирішив зробити реконструкцію кабінету (інтер'єр продумав сам), щоб студенти могли комфортно навчатися й радіти університетському періодові, як і я свого часу. У такий спосіб просто висловлюю вдячність педагогам та підрозділу», – зазначив випускник.

За кордоном схожа практика є звичним явищем. Декан ФМЕВ Микола Палінчак пригадує, як у 1996 році вперше відвідав США, Університет Джорджії: «Бачив цілі корпуси, які відремонтували й реконструювали за власні кошти колишні студенти. Радію, адже завдяки Василеві Молдавчуку маємо шикарну аудиторію для вивчення іноземних мов. Скажу більше: нам неабияк пощастило з головою Асоціації випускників. Він – не лише постійний спонсор

заходів, а й людина, котрій не байдуже на те, що відбувається в країні. У 2014 році відвозив необхідні речі на лінію фронту. Профінансував чимало операцій для хворих. А в Рахові реконструював районну лікарню. Нині проживає в Празі, проте дбає про свою країну, зокрема й про рідний університет».

Нові чи оновлені аудиторії – те, над чим в альма-матер працюють постійно. Корпусів багато, відповідно й навчальних кабінетів, а серед завдань – і масштабні проєкти, як, приміром, теперішній з енергоефективності, про що вже «Погляд» повідомляв у попередніх випусках. Тож вишу будь-яка допомога – цінна та потрібна. Коли ж вона – ще й від випускників, це свідчить: ЗВО добре вплинув на реалізацію своїх колишніх студентів. Ректор УжНУ Володимир Смоланка мовив: «Університет, безумовно, позитивно ставиться до схожих ініціатив. Приємно, коли люди не забувають про край, виш, рідний підрозділ.

Одним абзацом

Обговорення. 11 лютого за рішенням ООН – Міжнародний день жінок і дівчат у науці. Із цієї нагоди в УжНУ дослідниці з участю проректорки з науково-педагогічної роботи Мирослави Лендьєл, керівниці Центру гендерної освіти Мар'яни Колодій обговорювали

компоненти Концепції сталого розвитку. Зокрема, звернули увагу на створення рівних можливостей для жінок. До слова, Україна посідає 12 місце серед європейських країн за кількістю задіяних у наукових дослідженнях і розробках представниць прекрасної половини.

ВІТАННЯ

Іванові Королю – 80!

Відомому науковцю, кандидату фізико-математичних наук,

доценту кафедри комп'ютерних систем та мереж альма-матер І.Королю виповнилося 80 років! Вітаємо Івана Юрійовича, дякуємо за багаторічну співпрацю з нашою газетою, бажаємо й надалі впевнено ступати життєвими шляхами, оминаючи негаразди. Божої опіки, міцного здоров'я, довгих літ!

Ігор Повхан: «Якщо заглянути на 10–15 років уперед, то ІТвець посяде перше місце в переліку найважливіших професій»

Коли зазирнути до календаря, то 14 лютого помічено як «Всесвітній день комп'ютерника (ІТ-спеціаліст)». А їх в УжНУ насамперед готують на факультеті інформаційних технологій. Про це й не тільки — у розмові з деканом, доцентом І.Повханом.

— Ігорю Федоровичу, наскільки святково Ви почувалися 14 лютого з нагоди професійного дня?

— Коли ми за комп'ютером, це для нас уже свято (усміхається — прим. авт.). Професійний день швидше нагадує нам, хто ми, звідки взялися. А професія ІТвця — виклик часу. Без інформаційних технологій, штучного інтелекту сучасний світ уявити важко. Наші фахівці рухають життя вперед. Невипадково входимо до п'ятірки найактуальніших видів занять. Сказане підтверджує й розвиток ринку праці. Якщо заглянути на 10–15 років уперед, то ІТвець посяде перше місце в переліку найважливіших професій. Це моя думка.

— Справді, із кожним роком потреба в ІТвцях лише зростає...

— У нашій державі успішно функціонує окремих сектор інформаційних технологій. Потреби у відповідних фахівцях — 10 тисяч на рік. Це об'ємний ринок. ІТ-сегмент нині — доволі відкритий. І непростий у плані роботи. Помітні значні потоки міграції до країн Європи. Тож існує необхідність у постійному підживленні

працівниками й цього сегмента. Не менш ніж 40 відсотків зайнятих в ІТ-сфері після двох років уже трудяться на Європу. Фахівець із певним рівнем фактично виїжджає за кордон. Визначальний чинник: практично всі наші студенти, починаючи з третього курсу, працюють. І це не залежить від форми навчання.

— На одному із сайтів якось прочитав, що в провідній американській ІТ-компанії українці входили до першої десятки серед найнятих зарубіжних фахівців. Чому наших працівників так високо цінують?

— Сьогодні окремих ринків праці немає. Існує один великий глобальний ринок. Якщо його досліджувати, то можна побачити:

баланс у світі між зарплатою, кваліфікацією та переваги освіти — на користь України. Отож і наших випускників охоче беруть на роботу.

— Водночас підготувати фахівця із сучасними вимогами не просто: студенти опанували одні програмні продукти, а роботодавці працюють уже з іншими...

— Професія ІТвця потребує серйозних фахових компетенцій, орієнтації на сучасний програмний ринок. До того ж підготовка спеціалістів недешева. Нашу базу потрібно раз у рік-півтора оновлювати. Відповідно виникає необхідність активніше контактувати зі стейкхолдерами, підлаштовувати під них вишівські навчальні програми. Саме завдяки тісній взаємодії з працедавцями й тримаємо руку на пульсі сучасних вимог.

— Навіть попри онлайн форму навчання?

— Можна сказати, що нам пощастило, бо ІТ-освіта найближчим часом, навіть за відсутності пандемії, узагалі перейде в змішану офлайн-дистанційну форму. Це вимога часу. Адже така форма для нас природна, вона дозволяє поєднувати роботу й навчання. Гадаю, через 10–15 років точно так буде.

— Водночас підготувати якісного фахівця може тільки висококомпетентний викладач, котрий часто після кількох років роботи подається в комерцію, де заробітки значно вищі. Як на факультеті вирішуєте цю проблему?

— Вона справді існує. І актуальна. Притому не тільки в нас. Спільною з колегами зі Львова, Києва. І топтема для обговорення — висококваліфіковані викладачі. Але вихід є. Потрібно спів-

працювати з такими фахівцями. Зрештою, роботодавці самі зацікавлені, щоб до них приходили добре підготовлені випускники.

— Із факультетської сторінки на сайті університету бачу, що форми співпраці різні...

— Використовуємо різні доступні форми. Це і читання лекцій, і спільне проведення семінарів та конференцій, перепідготовка викладачів. Усе залежить від обставин, конкретних потреб, зацікавленості студентів...

— А які вони тепер на факультеті інформаційних технологій?

— Якщо порівняти студентство в мій час і тепер, то вражає те, наскільки змінилися люди. Вони приходять із цілою мозаїкою думок про інформаційні технології. Не існує шаблону. Унікальна риса сучасних здобувачів фаху — несхожість одне на одного. Можливо, тому, що в ІТ-сфері немає уніфікації.

— Це помітно й на гендерному рівні: хлопців хоч більше, але є й чимало дівчат.

— Тут багато залежить від реклами. Сучасний соціум часто ділить чоловіка й жінку, розділяє сфери їхніх інтересів. Це призводить до дисбалансу у виборі професій. Та в нас справді є багато дівчат. Вони так само мотивовані, як і хлопці, а з багатьма завданнями здатні впоратися навіть краще.

— У Вас на факультеті понад 700 студентів. Удало проводите вступну кампанію чи абітурієнти самі йдуть?

— Використовуємо багато форм роботи з дітьми, які хочуть вступати. До прикладу, завідувач кафедри інформаційних управляючих систем та технологій, доцент Олександр

Мица та викладач цього підрозділу Сергій Вапнічний задіяні в олімпіадному русі. Працюють з учнями, ближче знайомляться з ними, із їхнім баченням майбутнього фаху й пропонують вступати. І молодь іде до нас. До того ж ми активно пропагуємо практику подвійних дипломів. Скажімо, співпрацюємо з Братиславським економічним університетом. Там серйозна співпраця з ІТ-кластером на рівні провідних компаній світу. Отож студент закінчує в нас магістратуру. Відтак наступний рік навчається в Братиславі й отримує другий диплом європейського зразка фахівця з управління ІТ-проектами. Паралельно є можливість стажуватися й працювати в сусідній країні завдяки співпраці з тамтешньою Асоціацією роботодавців Словаччини.

— І в яких секторах своєї галузі сьогодні найбільше працюють ІТвці?

— Вивчення досвіду таких великих країн, як США й Китай, показує: тренд номер один — аналіз даних. Саме за ними — майбутнє. А взагалі 90 відсотків зайнято в програмуванні. Ще 9 працюють на рівні адміністрування. 11% задіяний у торгівлі. До прикладу, у продажі комп'ютерів.

— Кажуть, сучасний ІТвець створює 9 робочих місць?

— Можна дискутувати: 6–7 чи 9–10, але з економічного погляду це — забезпечена сучасна людина, котра перебуває трохи вище середнього класу. А отже, багато що собі може дозволити. Відповідно і сфера обслуговування потрібна, у якій, до речі, ІТвець як фахівець теж активно задіяний!

Володимир ТАРАСЮК,
«Погляд».

УжНУ у «Webometrics Ranking of World's Universities» – 15-ий

УжНУ посів 15-у сходинку в рейтингу TOP-100 українських вишів у «Webometrics Ranking of World's Universities». Цей відомий рейтинг ЗВО світу враховує рівень активності в Інтернеті й публікує результати

вже 19 літ поспіль двічі на рік: у січні та липні. До уваги беруть, зокрема, такі показники: кількість проіндексованих пошуковими системами сторінок сайту університетів, зовнішні покликання на нього, цитова-

ність ресурсу, кількість завантажених на сайт файлів.

Автори рейтингу охоплюють понад 31 тисячу закладів освіти планети (313 українських ЗВО). Тетяна ЛЕСЮК,
«Погляд».

#УкраїнаНепереможна

Нещодавно я крокував знайомими вуличками Ужгорода й побачив хлопця, який роздавав маленькі українські прапорці. Він промовляв: «Тільки ми — творці спокою та миру в державі». Погоджуюся, тому долучився разом із викладачами й студентами відділення журналістики до створення та організації флешмобу «#УкраїнаНепереможна».

Мета акції — підтримати військовослужбовців, котрі захищають наші сни та мир, а також громадян, яким не є байдужою доля країни. Медійники альма-матер не могли не долучитися. Тож охоче робили селфі або просто фото з українською символікою: прапором чи гербом, викладали світліни й ставили відповідний хештег (#УкраїнаНепереможна).

Приєднувалися не лише ужнівці, а й чимала кількість людей із різних куточків України, зокрема з вишів. Так, долучилися активісти Донецького національного університету ім. Василя Стуса, Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка, а також молодь зі Львова, Харкова... Мурахи — табуном. Мимоволі усвідомлюю: я не сам. Є ті, хто

підтримає та допоможе в скрутні часи. Один за всіх, усі за одного!

У той час, коли світові ЗМІ повідомляли, що 16 лютого стане днем нападу на Україну, у державі вирішили зробити цей день Днем єднання (відповідний указ видав президент Володимир Зеленський 14 лютого). У регіонах синхронно тривала церемонія підняття Державного Прапора, одночасно о 10:00 співали разом і Гімн.

Не забуваймо: наша сила в згуртованості. Залишаймося спокійними й відважними. Приєднуймося до флешмобу! Підтримаймо тих, хто стоїть на зламі миру та неспокою! Слава Україні! Героям слава!
Мирослав ЛИСОВИЧ,
студент
відділення журналістики.

Монографія для тих, хто цікавиться спілкуванням

Працю «Лінгвальний та екстралінгвальний аспекти комунікації в мультикультурному середовищі Закарпаття» — така назва монографії, яку підготували представники гуманітарного напрямку альма-матер. Грунтовна праця об'єднує результати тривалих досліджень та з'явилася внаслідок успішної атестації наукового напрямку «Гуманітарні науки та мистецтво». Виданню сприяло Міністерство освіти і науки України.

Загальне редагування здійснили: доктор наук із соціальних комунікацій, професор, декан філологічного факультету Юрій Бідзіля; кандидати філологічних наук, доценти кафедри журналістики Галина Шаповалова та Ярослава Шебештян.

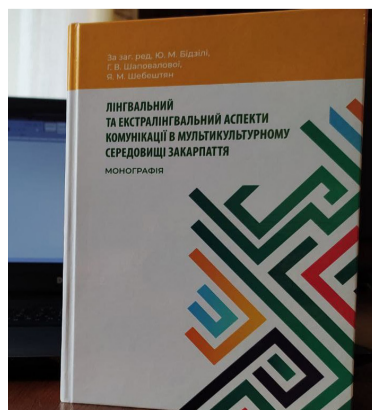
Праця налічує 628 сторінок, складається з 6 розділів, над якими працювали науковці з кафедр української мови, української літератури, словацької філології, слов'янської філології та світової літератури, угорської філології,

журналістики. Автори підрозділів багатоаспектно розглядають лінгвальні та екстралінгвальні складові комунікації на матеріалах україністики, славістики, гунгаристики, літературознавства, перекладознавства, масмедіа (враховуючи особливості мультикультурного регіону). Зокрема, у монографії подано просторово-часовими обставинами риси живорозмовної (діалектної, побутової), художньо-образної (фольклорної, літературної), масової публіцистичної (газетно-журнальної, телевізійної, онлайн-ової тощо) комунікації.

Рецензували видання: Микола Мушинка, доктор філологічних наук, професор, іноземний член-кореспондент НАН України (Пряшів, Словаччина); Марія Бутиріна, докторка наук із соціальних комунікацій, професорка, завідувачка кафедри масової та міжнародної комунікації факультету систем та засобів масової комунікації Дніпровського національного університету іме-

ні Олеся Гончара; Лідія Снічарчук, докторка наук із соціальних комунікацій, професорка, заступниця генерального директора з наукової роботи Львівської національної бібліотеки України імені Василя Стефаника, директорка Науково-дослідного інституту пресознавства. Монографія насамперед буде корисною філологам, науковцям, фахівцям у сфері соціальних комунікацій, студентам.

Тетяна ЛЕСЮК,
«Погляд».

Василь Маринець: «...якби мені хтось сказав, що маю можливість повторити це життя, я б прожив так само»

Фото Володимира Тарасюка

Вікна його кафедри майже завжди мружаться на зовнішній світ із третього поверху, бо сонячні промені дістають сюди в будь-яку пору року. Навіть у таку справжньо-зимову. І не потрібно виводити на дошці довжелазні формули диференціальних, аби зметикувати, що річ тут не в точності підрахунків, а в точності величезної любові до рідної кафедри: нині — алгебри та диференціальних рівнянь. Професор Василь Маринець уже з вересня минулого року не завідує цим структурним підрозділом. Утім, папери паперами, а той кабінет на факультеті математики та цифрових технологій УжНУ колеги досі вважають святинею нинішнього ювіляра. Сюди воліють заходити тоді, коли в університеті є В.Маринець, аби поспілкуватися. Кафедра зусібіч обставлена книжками. А знаєте, чому? Бо практично всі дисципліни, які читав і читає педагог, забезпечені літературою. Далі ж про «структуру» любові до свого підрозділу й не тільки — у розмові з Василем Васильовичем, котрому 29 січня виповнилося 80!

— 13-ий ми налічили Ужгородському університетові, коли Ви вперше ступили на його поріг. Як це було?

— У 1959 році обрав математичне відділення фізико-математичного факультету тодішнього УжДУ. Тут пройшов усі етапи: студент, аспірант, асистент, старший викладач, кандидат фізико-математичних наук, доцент, професор, декан (двічі), завідувач кафедри, перший проректор. У цьому ланцюжку знайшлося місце й для ще однієї історії: три роки працював на посаді керівника кафедри вищої математики в Аннабінському університеті (Алжир) за відрядженням від Міністерства освіти і науки СРСР. Рідну кафедру сукупно очолював 36 років!

— Ваша проректорська стежа збіглася в часі з історично важливим для університету періодом: здобуттям статусу національного...

— Це була кропітка праця. Я проводив акредитацію. Ніколи не забуду, як благав тодішнього ректора, професора Володимира Сливку, щоб він мене відсторонив від такого обов'язку. Відверто: дуже не люблю адміністративну

роботу. Якщо її виконуєш добросовісно — витрачаєш надто багато часу. Навіть скажу: дещо заважає викладачу в науковій та навчально-методичній діяльності. У цьому переконався сам. Після п'яти років, коли вже повернувся на посаду завкафедри, відчув: необхідно багато надолужити. Тоді вистачало на це сил... Активно друкував монографії, підручники. Особливо радію, що вдалося підготувати чимало кандидатів наук. До прикладу, із-поміж них — Ігор Король, проректор із науково-педагогічної роботи, який став і доктором наук (науковий консультант — академік Микола Пересюк). Тепер моя аспірантка (тільки на другому році навчання) має практично готову дисертацію, багато наукових публікацій, успішних виступів на різних конференціях.

— Якщо підрахувати навчально-науковий доробок, то Вас, гадаю, можна назвати активним «математичним письменником». Скажіть про свої доробки в цифрах.

— Загалом близько 160 наукових робіт. Зокрема, 7 монографій, понад 10 навчальних посібників, методичних розробок, 6 підруч-

ників із грифом МОНУ. Є й патенти на винахід. Студенти завжди були забезпечені літературою з дисциплін, які я викладав. То були фактично конспекти. Постійно прошу: не потрібно писати диктант, натомість — слухати лекцію й ставити запитання. А ось нотувати слід лише те, що в підручнику не розписано. Уявіть: книжка з матфізики на... 560 сторінок! Усього не переписеш... Проте нині легше. Є комп'ютерна техніка. Коли я починав, видання-конспекти лекцій були зроблені на ротапринті. Першу частину з рівняннями друкували в нашому університеті, а іншу — у видавництві в Перечині. Щоб підготувати до друку, доводилося вручну вписувати формули. А в математичному тексті їх більше ніж слів. Якщо траплялася помилка — мусили все передрукувати. Нині видавати підручники значно легше.

— Книжки видавати тепер легше, а сучасну молодь навчати складніше?

— По-перше, колись на дисципліні було виділено значно більше годин. На курс рівнянь із матфізики для студентів спеціальності «Математика» я мав майже 176 годин. Зараз — десь 80. Сьогодні переважає акцент на самостійній роботі. А ще раніше вчилися за «шестиднівкою» (усміхається — прим. авт.). По-друге, коли я вступав, то на одне місце претендувало п'ять абітурієнтів. Великі конкурси! Попри це, у нас набралися дві групи, ми були разом із фізиками (бо ж фізико-математичний факультет!); однак після першого семестру 18 осіб... відрахували. Педагоги ставили високі вимоги. Зате з нашої групи, як завершували навчання, згодом вийшло шість кандидатів наук та троє докторів.

— До слова, як ставитися до такого, скажімо, масового складання математики на ЗНО? Адже тепер це вже обов'язковий предмет для всіх...

— Думаю, рішення правильне. Математику в школі слід викладати не тільки для того, аби учні щось вивчили, а щоб розвивати логічне мислення. Якщо дитина має логічне мислення, то без труднощів опанує будь-яку дисципліну.

— І математика не обмежується сухою теорією. Ба навіть, диференціальні мають практичне застосування в житті. Поясніть на прикладах, як саме.

— Приміром, останнім часом наша кафедра працює над науковою темою: «Розробка конструктивних методів дослідження та наблизеного розв'язання задач теорії диференціальних

рівнянь: як звичайних, так і в частинних похідних». У випадку звичайних диференціальних рівнянь модифікації відомого чисельно-аналітичного методу академіка Анатолія Самойленка, а щодо диференціальних частинних похідних, то нині досліджуємо теорію крайових задач в областях зі складною структурою краю. Ці задачі відіграють важливу роль із погляду практики. Скажімо, теорія поширення вологи в пористих середовищах, у тих же пористих ґрунтах. Ці процеси описуються диференціальними в частинних похідних третього порядку, але оскільки там розглядають досить складні задачі, то на сьогодні є ще широкі поля для роботи. Досліджуються задачі, які описують сорбцію газів. До прикладу, ви застосували протигаз. Знаєте, як описати цей процес; а вам треба знати, яка концентрація газу в тому сорбенті. Такі задачі приводять до задач із передісторіями. Колись їх розглядали в класі диференціально-функціональних рівнянь, але там передісторію задавали. Уважалося, що вона відома. А як правило, не відома і її слід дослідити. Це теж новий напрямок у нас.

— За що найбільше любите свою роботу?

— Насамперед люблю наукову складову. У математиці повторитися неможливо. Гадаю, будь-який учений, досягаючи результату, відчуває задоволення. Коли я починав працювати на кафедрі, був наймолодшим, а нині я тут найстарший (усміхається — прим. авт.). Але якби мені хтось сказав, що маю можливість повторити це життя, я б прожив так само.

P. S. Радіє кожній зустрічі з В.Маринцем не лише завжди усміхнена сонцем кафедра, а й колеги та вихованці. Чому? Читайте самі. Хоч ви, мабуть, знаєте про цього корифея математичної науки чимало теж. За час керування факультетом Василь Васильович зробив багато для його матеріально-технічного покращення, а ще міцніше зав'язував вузли міжнародної співпраці підрозділу. Співав у чоловічій хорівій капелі «Боян», яка нині на паузі. Та професор вірить у її відродження. І продовжує дивитися на світ із математичною точністю, що вимірюється в одиницях оптимізму. А ще з обличчя професора рідко сходить усмішка. Тож беріть на замітку, якщо хочете чудово виглядати у свої 80! «Погляд» приєднується до вітань, дякує за багаторічну плідну співпрацю й чекає наступного ювілейного інтерв'ю :).

Відкритість, людяність і професіоналізм — головні «я» наставника. Ключова постать кафедри. Завжди має власну думку, але й дослуховується. Свою позицію готовий змінити, якщо бачить раціональне зерно. Чудовий педагог: із чіткою манерою викладу матеріалу, точним завершенням пар разом зі дзвінком. Захоплює і управлінським досвідом колеги.

Ігор Король,
проректор УжНУ

Василь Васильович нерозлучний із факультетом. Відколи прийшов сюди студентом. Він — справжній патріот математики, і звісно, рідного підрозділу. Є для нас авторитетом. Беремо приклад та рівняємося.

Микола Маляр, декан
факультету математики
та цифрових технологій

Мені поталанило майже 18 років працювати під керівництвом Василя Васильовича. Спостерігав за його управлінською харизмою. Завжди толерантний, увічливий. Перебравши обов'язки завідування кафедрою, я теж намагаюся ті манери застосувати. Колега навчив, як побудувати правильні взаємини в колективі. Ми ніколи не почувалися підлеглими, а усвідомлювали себе частиною сім'ї, поруч зі справжнім батьком.

Олександр Рейтій,
в. о. завідувача кафедри
алгебри
та диференціальних
рівнянь

У нас викладають педагоги різної вікової категорії. Є дуже молоді, є поважні. Цінуємо Василя Васильовича. Добрий, легко знаходить спільну мову з нинішнім поколінням, готовий допомогти.

Данієлла Рошко,
дружкурсниця
спеціальності «Середня
освіта», голова студради
факультету

Мирослава ГАРАЗДІЙ,
«Погляд».

Змінена «Фізична культура»

На факультеті здоров'я та фізичного виховання організували круглий стіл з участю роботодавців, академічної спільноти й здобувачів вищої освіти.

Обговорювали зміни до освітньо-професійної програми «Фізична культура», за якою в УжНУ готують фахівців спеціальності 014 «Середня освіта (фізична культура)». Проаналізували й пропозиції щодо вдосконалення

зазначеної ОПП. Зійшлися на висновку: більшість пропозицій є такими, які покращать якість підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

Було запропоновано подати оновлену ОПП до вченої ради вишу на затвердження. За пропозицією учасники круглого столу проголосували одностайно.

Валерій ТОВТ,
доцент кафедри
фізичного виховання.

Свіжий подих магістерського вітру на філфаку

У січневі морози — свіжий і теплий подих вітру на філологічному факультеті! Адже це — магістерський вітер. Він енергійний та багатообіцяльний: 36 випускникам вручили магістерські дипломи (9 — із відзнакою!). Символічно, що в Тетянин день, яка є покровителькою всіх студентів. П'ятирічна праця всіх — власне здобувачів названого освітнього рівня, їхніх батьків, наставників, працівників деканату й допоміжного персоналу — дала гарні результати.

...Філологічний підрозділ головню жіночий. Отож і атмосфера в центральній залі УжНУ була по-особливому піднесеною: хто ще так щиро й відверто висловить свої почуття, як не дівчата, не жінки! І не тільки

вони вітали «іменинницю». Захід відкрив очільник підрозділу, професор Юрій Бідзіля. В офіційній церемонії вручення й поздоровлень, крім ведучої, студентки 3 курсу українського відділення Анни Ролі, брали участь заступниці декана Галина Шкурко (із навчальної роботи), Марта Демчик (із виховної роботи), завідувачі кафедр: професори Наталя Венжинович (української мови), Наталя Бедзір (слов'янської філології та світової літератури), доценти Наталя Петрица (словацької філології; на фото) та Євген Солонін (журналістики). А ще були теплі виступи академнаставниці, кандидатки наук із соціальних комунікацій, доцентки кафедри журналістики Наталі Толочко та випускни-

ці Марії Кондрич (спеціальність «Середня освіта», спеціалізація «Українська мова і література»), котрій разом із журналісткою Ольгою Богославською вручили грамоти за активну діяльність на факультеті. Зокрема, Оля поділилася враженнями для «Погляду»: «Упродовж навчання я багато їздила на творчі конкурси до інших вишів. У нашому університеті завжди вирізнялося насамперед відчуття родинності. Усе відбувалося якимось по-сімейному. Склалися прекрасні стосунки з наставниками — викладачам завжди можна було написати в соціальну мережу чи на електронну пошту, зателефонувати. Дистанція, звичайно, існувала, але не прірва, панувало людське ставлення. Згадуватиму й велику кількість практик, місця їх вибору за допомогою педагогів, те, що до наших пропозицій в альма-матер дослухалися. Важко повірити, але із врученням дипломів настає розуміння: студентський період завершився. Та це був особливий час у моєму житті».

Певен, особливим він залишиться для всіх магістрів. І бажано їм усім стати справжніми вчителями, перекладачами, журналістами, науковими редакторами, дослідниками й документознавцями, тому що випускники до цього усвідомлено йшли цілу п'ятирічку й успішно-дипломовано такий шлях подолали!

Володимир ТАРАСЮК,
«Погляд».

Магістри хімії та екології — із дипломами

Одинадцять магістрів спеціальності «Хімія» та семеро спеціальності «Екологія» здобули свої дипломи. Десятеро — із відзнаками.

Під час вручення в найбільшій аудиторії з вітальним словом виступили керівник підрозділу Василь Лендел, заступниця з виховної роботи Васирина Русин, завідувачі кафедр та академічні наставники Степан Чундак і Оксана Зубака.

Зичили випускникам впевнено підкорювати професійні вершини й завжди залишатися професіоналами, бути людьми та готовими прийти на допомогу.

Магістр екології Євген Дьордай каже, що завжди пам'ятати-

ме роки в університеті: «Під час вручення було сумно, бо за п'ять із половиною років усі стали рідними: як однокласники, так і викладачі. Найбільше запам'яталися лабораторні, коли разом працювали. Я досліджував вплив «Закарпатнафтопродукту» на мікробіологічний стан ґрунту (науковий керівник — доцент Олег Глух). Здобутий фах уже дозволив мені працювати в лабораторії компанії з виробництва електроніки в Мукачеві».

Бажано випускникам досягати висот, які поставили собі!

Ольга БРАЙЛЯН,
магістерка журналістики.

Біологи альма-матер разом із румунськими колегами дослідили 300 геномів Карпатського регіону

Спільний проект «Партнерство для геномних досліджень України та Румунії» триває вже два роки. Науковці відібрали з різних регіонів та дослідили зразки 150 етнічних закарпатців, котрі проживали в конкретній місцевості в третьому поколінні. Олексій Куруца, начальник Центру інформаційних технологій УжНУ, розповів: «Ми працюємо над розробкою сайту. Усі учасники зможуть через онлайн-сервіс увести свої дані та знову отримати результати (ураховуючи ті зміни, які могли відбутися за останні кілька місяців). Виявили патогенні мутації, що мають ризики на певне захворювання. У результаті аналізу побачили: у кожній особі є від 7 до 15 певних патогенних мутацій».

Христина Щубелка, провідна дослідниця проекту, зазначила: «Оскільки учасники практично здорові, то багато з цих патогенних мутацій були в гетерозиготному стані, тобто вони є лише їх носіями. І дуже рідко ми знаходили мутації в гомозиготному стані. У таких випадках наголошували про важливість звернення до спеціаліста, аби перевірити, чи ця мутація виявляється якимось чинном у певному захворюванні. Інформація дуже цінна для учасників, оскільки вони можуть щось попередити та змінити у своєму стилі життя, щоб не захворіти».

Досліджували не тільки медичні мутації, а й генетичні компоненти щодо походжен-

ня предків учасників. З'ясували: у близько 30 % переважає український компонент. Далі в різних співвідношеннях ідуть польський, угорський, молдовський, хорватський, австрійський. Деякі закарпатці мають німецьке коріння.

Усі дослідження були безкоштовними. Як зазначає Х.Щубелка, у комерційних компаніях вартість таких генетичних тестів сягає 2 тисяч доларів.

У біологічному підрозділі УжНУ створили медичну лабораторію, де магістри матимуть практичні заняття. Для цього навіть розробили новий предмет — «Геномна біологія».

Ярослава Гасинець, деканеса біологічного факультету, розповіла: «Нашою метою було створити молекулярно-генетичну лабораторію на факультеті, де є всі методики для виділення та обробки ДНК. Також забезпечили її дороговартісним обладнанням: зокрема, це — ПЛР-машини, спектрофотометри, центрифуги, системи очищення води. На сьогодні маємо таку лабораторію, де можуть навчатися студенти, молоді дослідники, працювати науковці. Приміщення доступне для всіх кафедр факультету».

Нова здобута інформація допоможе медикам та фармацевтичним компаніям при лікуванні рідкісних захворювань. Завершать спільний проект у квітні, а поки чекають результатів румунських дослідників.

Тетяна ЛЕСЮК,
«Погляд».

Що наші вчені радили... столиці?

Молоді науковці Закарпаття (а чи не найбільше їх з альма-матер!) снідають ініціативами, обідають активністю та вечеряють фідбеками. Усе корисно й збалансовано. Інакше б киявські фахівці з Ради молодих учених при Міністерстві освіти і науки України не планували першочерговий візит саме до Ужгорода. У ректораті УжНУ стартував другий сезон відповідних зустрічей. На заході були, зокрема, і Ганна Гомонай, директорка ІЕФ НАН України, та Олександр Сливка, перший проректор УжНУ.

Наше місто — майданчик ідей, наголошувала голова Ради молодих учених при МОН України Олесь Ващук: «Торік була теж у вашому краї й почула неймовірні ідеї, які змусили в подальшому змінити програму регіональних зустрічей. Друга причина, чому ми в Ужгороді, — бажання підтримати молодих науковців, адже, як і в інших регіонах, особливо гострою проблемою є недостатність фінансування».

У ректораті вперше на регіональній зустрічі тривала й презентація концепції Офісу

підтримки вченого. Це — можливість звертатися по допомогу для впровадження своїх розробок. «Часто молоді вчені не мають часу чи досвіду бути проект- чи іміджменеджерами. Тобто потрібно не лише перейматися науковою діяльністю, а й уміти «пропонувати» власні успіхи соціуму. У такий спосіб часто втрачається можливість фінансування інноваційних ідей», — пояснила Світлана Делеган-Кокайко, голова Ради молодих учених при Закарпатській ОДА.

Серед того, що найбільше хвилює науковців у всій державі, — недостатність фінансування, реалізація напрацювань, пошук грантів, комунікація між різними радами молодих учених. Тож схожі зустрічі є важливими: з'являється змога поговорити про проблеми віч-на-віч та спільно шукати рішення. У цьому впевнений і Тарас Гряділь, голова Ради молодих учених факультету післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки УжНУ. Попри всі труднощі, таки має свою мотивацію залишатися в науковій сфері: «Приваблює,

адже щодня відкриваєш щось нове, практичне для себе й суспільства загалом. Мій напрямок пов'язаний із медициною. Це переважно питання цукрового діабету, ожиріння...»

Часто ідеї не знаходять свій шлях до реалізації, а ті, хто готує проектні заявки, навіть не знають про існування цікавих ініціатив. Тож слід більше збиратися, знайомитися, чути та бути почутим. На захід завітали й представники Агенції регіонального розвитку, аби запропонувати молодим дослідникам можливість співпраці. Власне тутешні науковці на правду особливі. Це відзначив Андрій Хорольський, голова Офісу регіональних зустрічей і секретар ради молодих учених при Міністерстві: «Від закарпатських учених завжди можна чекати розлогого зворотного зв'язку».

Нагадаю: Рада молодих учених при МОН України покликана мотивувати діяльність науковців, підвищувати їхній фаховий рівень і допомагати реалізовуватися.

Мирослава ГАРАЗДІЙ,
«Погляд»

«ПравдаЄ» — для медійників УжНУ

Кафедра журналістики разом з учасниками проекту «ПравдаЄ» організували тренінг для майбутніх медійників. Журналісти-розслідувачі, котрі ще в 2017 році об'єдналися та створили незалежний регіональний медіапортал Закарпаття, поділилися досвідом зі студентами УжНУ.

Тренінг розпочав керівник

проекту, журналіст Станіслав Данко. Він розповів, як та коли був створений медіапортал, зазначивши: «Завдання незалежних медіа — бути світлом уночі, яке не давало б приховувати сумнівні вчинки поганих людей».

Відтак захід продовжили Олена Мудра, журналістка-розслідувачка, та Олексій Шафраньш, журналіст

спецпроектів, котрі запропонували професійні поради й презентували свої кращі роботи.

Захід завершився запитаннями, які студенти активно ставили спікерам. Крім того, усі обмінялися враженнями від тренінгу.

Валерія БАБИЧ,
студентка
відділення журналістики.

Юрій Станинець: текстово й контекстово

Валентина Барчан, професорка кафедри української літератури, видала чергову працю «Юрій Станинець: текст і контекст». У монографії науковиця аналізує творчість закарпатського члена Спілки письменників України, який завзято працював у 1920–1940-их роках задля національно-культурного відродження нашого краю.

У книжці авторка подає літературознавчу рецепцію ху-

дожньої спадщини митця, зокрема розглядає формування та становлення світоглядних переконань письменника. Аналізуючи прозу, науковиця звернула увагу на ті аспекти, які вперше стали предметом окремих студій критиків і літературознавців.

В.Барчан докладно розглядає поетику психологічних новел, таких як: «Загублені діти», «Бабина осінь»; з'ясовує фольклорні джерела; функ-

ції народної словесності, що впливають на творення образу горян у романі «Сусіди»; також простежила вплив В.Стефаника на творчість Ю.Станинця.

Рецензентами видання виступили: М.Васьків, доктор філологічних наук, професор Київського університету імені Бориса Грінченка; І.Зимомря, доктор філологічних наук, професор Ужгородського національного університету; Е.Балла, кандидатка філоло-

гічних наук, доцентка УжНУ. Видання стане в пригоді всім, хто цікавиться творчістю нашого відомого земляка.

Тетяна ЛЕСЮК,
«Погляд».

Учений-медієвіст і педагог вищої школи

95-річчя з дня народження доцента Томаша Сопка

Сьогодні розповідь про ще одного важливого представника професорсько-викладацького складу історичного факультету Ужгородського університету – доцента Т.Сопка. Постать із числа науково-педагогічної інтелігенції, справжній інтелектуал і гуманіст. На жаль, його життєва свічка догоріла надто швидко...

Томаш Михайлович народився 13 лютого 1927 р. в селі Лалово (тепер Мукачівського району Закарпатської області) у словацько-українській родині. Сім'я була багатодітною – чотири сини й стільки ж дочок. Герой цього матеріалу – найменший із-поміж братів. Закінчив п'ять класів місцевої народної школи, із 1938 р. продовжував навчання в Мукачівській реальній гімназії. Події Другої світової війни відклали її завершення аж на 1945-ий.

У 1946–1952 рр. здобував фах на історичному факультеті нашого вишу. Через матеріальну скруту довелося в 1948-ому перевестися на заочне відділення й улаштуватися вчителем історії у Велятинській семирічній школі, що на Хустщині. Через рік був переведений на таку ж посаду в Горинчівську СШ, ще через два роки – у Мукачівську СШ № 16. Після одержання диплома про вищу освіту (1952) майбутнього науковця призначили директором Солотвинської семирічної школи з угорською мовою навчання. Згодом (1956–1960) працював директором СШ № 1 з українською мовою навчання в цьому ж селищі. Упродовж наступних трьох років (1960–1963) навчався в очній аспірантурі

при кафедрі історії середніх віків Московського державного університету ім. М.В.Ломоносова. Після закінчення працював в Ужгородському університеті: викладачем кафедри іноземних мов (1963–1964), завідувачем кафедри гуманітарних дисциплін (1964–1975) та деканом (1967–1977) Виноградівського загальнонаукового факультету, доцентом кафедри загальної історії (1978–1988) та кафедри історії стародавнього світу і середніх віків (1988–1991). Помер Томаш Михайлович 22 червня 1991 року в Ужгороді.

Т.Сопка був чудовим педагогом. Викладав нормативний курс «Історія середніх віків» та спецкурси: «Історія Реформації і селянських рухів», «Міста в добу середньовіччя» та інші. Запам'ятався глибоким знанням фактичного матеріалу, широкою ерудицією (знання черпав із різних джерел, зокрема із зарубіжних), витонченою педагогічною тактовністю, порядністю. Робота для наставника була оповита святістю й благородністю. Переступаючи поріг аудиторії, Томаш Михайлович забував про життєві негаразди й виконував свою місію – сіяв розумне, добре, вічне. Йому не потрібними ставали плани-конспекти занять. Легко переходив від одного питання до іншого, вибудовуючи логічні зв'язки між ними. Напам'ять вільно цитував латинською стародавніх істориків, письменників, політиків... Здавалося, лектор жив і в добу античності, і в добу Середньовіччя, був безпосереднім учасником тих подій. І нікому не спадало на думку «вийти з процесу», який так захоплював! Якщо б тоді влаштовували конкурси на визначення кращого викладача, то наш Учитель виявився б поза конкуренцією.

Сказане підтверджується й тим, що Т.Сопка – співавтор вишівських та шкільного підручників. Маємо на увазі «Історію середніх віків» (М., 1966; 1977.

Т.2) та «Історію Угорщини» (Ужгород, 1989). Перша призначена для студентів історичних факультетів ВНЗ; тут Томаш Михайлович висвітлює тему «Угорщина, Трансільванія, Молдова і Валахія в XVI – першій половині XVII ст.». А інша – для учнів середніх шкіл УРСР з угорською мовою навчання.

Відомий герой цієї публікації і як науковець. Після зарахування до аспірантури йому призначили наукового керівника – видатного вченого, академіка АН СРСР С.Сказкіна (1890–1973). Тему кандидатської дисертації сформулювали так: «Аграрні відносини в Закарпатті в XVI–XVII ст.» Крім матеріалів Закарпатського обласного архіву, аспірант використав і документи державного архіву Угорщини. Серед них: урбарії, відомості про десятинні збори, інвентарі, господарські інструкції, законодавчі акти, юридичні трактати тощо. Не оминув увагою також нечисленну фахову літературу, до аналізу якої поставився максимально об'єктивно. Тут додаю, що молодому науковцеві стали в пригоді знання не тільки латинської, а й угорської, словацької, чеської та німецької мов.

Дослідницькі пошуки тривали доволі успішно. Вони матеріалізувалися у формах статей і повідомлень, які стосувалися різних питань дисертаційної роботи. Найбільше Томаш Михайлович акцентував на стані сільського господарства Мукачівської та Чинадівської домінії у вказаний період. На основі ґрунтовно опрацьованих джерел розкрив такі аспекти проблеми: господарські порядки в селі, розвиток землеробства, тваринництва, виноградарства і садівництва в селянських та феодальних господарствах. Звернув увагу на розширення площі сільськогосподарських угідь, деяке покращення агрокультури, використання дво- й триплілля. На думку дослідника, уже в той час у сільському господарстві краю існувала певна спеціалізація (у рівнинних районах – розвиток зернового господарства, виноградарства й виноробства, у гірських – вівчарства). Історик наголосив на провідній ролі великого домініального господарства, що базувалося на панщинній праці залежних селян.

Т.Сопка також проаналізував виробничі відносини й соціально-правове становище всіх категорій сільського населення.

Наголосив: основою виробничих відносин була власність феодалів на землю. Офіційно селяни не вважалися власниками землі. Тому право спадкового користування наділом розглядалося як плата за їхню працю. Історик підкреслював, що в той період спостерігалася тенденція розкладу общини, стирання відмінностей між різними групами непривілейованого сільського населення, а це призвело до формування єдиної групи кріпосного населення (лібертини – вільне селянство – становили близько 1%).

У дисертації, публікаціях Т.Сопка знаходимо висвітлення й такого питання, як форми та методи феодальної експлуатації селян. Учений виокремив три групи повинностей селян: грошова плата, натуральні податки, панщина. У студіях історика докладно проаналізовано ці повинності, показано їхню динаміку (з урахуванням регіональних відмінностей). Наголосилося й на тому факті, що визискування кріпосного населення краю нерідко призводило до соціальних протестів, які жорстко придушували феодалі.

Загальний висновок ученого такий: кріпосницька система змінювала свої форми та зміст залежно від ступеня розвитку домініального господарства. Так, розширення панських угідь (передусім ріллі) посилювало й зміцнювало інститут кріпацтва. Додаю: внесок Т.Сопка у вивчення згаданої наукової проблеми високо оцінили вчені того часу (Я.Левицький, Є.Гутнова, М.Барг, Ю.Саприкін, В.Шушарін та інші). А ще нагадаю, що в червні 1964 року на засіданні вченої ради історичного факультету Московського університету ім. М.В.Ломоносова відбувся успішний захист кандидатської дисертації нашого земляка й колеги. Із приємністю констатую: Томаш Михайлович – перший закарпатець, котрий закінчив аспірантуру МДУ та здобув науковий ступінь кандидата історичних наук.

Крім вищеперерахованих, доцент Т.Сопка вивчав актуальні питання історіографії Угорщини, а також Закарпаття. Уже після смерті науковця, у 2005 році, була опублікована стаття «Гуманістична історіографія Угорщини». У виданні «Історія міст і сіл України. Закарпатська область» (К., 1969; 1982) уміщено історичний нарис ученого про Виноградів (нагадаю, що в цьому місті Томаш Михайлович жив і працював понад 20 років).

До того ж у п'ятому томі «Советской исторической энциклопедии» (М., 1964) надруковано статтю (гасло) автора «Дожі Дьєрдя повстання». У рукописі залишилися статті історика: «До питання про класову боротьбу марамороських солекопів у XV–XVI ст.» та «Проблеми історії Закарпаття в дослідженнях А.Сірмаї». Необхідно підкреслити, що наш колега ніколи не орієнтувався на кількість публікацій. Головний критерій – якість. Учений мав потужний науковий потенціал, який, на жаль, у силу суб'єктивних і об'єктивних причин не вдалося реалізувати.

Варто згадати: Томаш Михайлович був великим бібліофілом. Постійно цікавився новинками книговидавничої справи, допомагав студентам орієнтуватися в нових книжкових надходженнях. Зібрав чудову бібліотеку, якою користувалися здобувачі фаху, особливо ті, хто писав курсові й дипломні роботи. Педагог прищепив на все життя не одному поколінню вихованців незрадливую любов до історії. Крім того, мав солідну філателістичну та нумізматичну колекції.

Наш Учитель виявився активним і в громадській роботі. Чимало років очолював факультетську первинну організацію республіканського товариства «Знання», виступав перед населенням зі змістовними лекціями. Був членом Товариства з охорони пам'яток історії та культури. До речі, син Томаш Томашович закінчив історичний факультет МДУ (1979), довго працював у Закарпатському краєзнавчому музеї, а нині працює на посаді начальника відділу охорони культурної спадщини та музеїв управління комунальних закладів культури департаменту культури, національностей та релігій Закарпатської обласної державної адміністрації.

Понад тридцять років минуло з тієї сумної дати, коли не стало Томаша Михайловича. Але пам'ять про нього живе. Із відстані цього часу образ Т.Сопка набрав ще чіткіших форм і виразності. Не минає лише усвідомлення гіркоти від того, що сім'я так швидко втратила вірного чоловіка, дорогого батька, люблячого дідуся, історики – поважного та авторитетного колеги, а звичайні громадяни – просто порядну Людину. І наш обов'язок – зберегти про науковця вічну пам'ять.

Микола ОЛАШИН,
кандидат історичних наук.

20 лютого біля пам'ятного знака «Борцям за свободу і незалежність України», що поруч із ректоратом УжНУ, зібралися ужгородці, аби вшанувати учасників Революції Гідності та пам'ять героїв Небесної сотні. Саме в цей день загинуло найбільше активістів Майдану. Наші студенти активно долучалися до тих подій.

ФОТОФАКТ

Надія Гапатин, другокурсниця юридичного факультету, здобула перемогу на юніорському чемпіонаті України зі сноубордингу в дисципліні паралельний слалом-гігант. Змагання відбувалися в Буковелі. Також студентка взяла участь в етапі Кубка Європи зі сноубордингу. Має 12 місце в дисципліні паралельний слалом-гігант. Змагалися представники з 13 країн. Попереду – участь у черговому етапі Кубка Європи, що відбуватиметься в Швейцарії.

Тетяна ЛЕСЮК,
«Погляд».

Сама собі поетеса, редакторка й дизайнерка

«Зігрій руки в моєму волоссі» – перша поетична збірка випускниці відділення журналістики Галини Совбан. Як зазначає авторка, книжка розрахована на людей, уразливих до сприйняття дійсності.

Поетичні рядки написані впродовж 2017–2021 років (і цікаво: цей час збігається з навчанням в університеті). Читач бачить своєрідну еволюцію почуттів дівчини. «Вірші автобіографічні, тому послідовно розміщені відповідно до ситуацій із життя, періодів від зневіри до кохання. Я вдячна, що все відбувалося саме так. Люблю красиві історії, які залишають цікавий післямак; тоді хочеться писати», – ділиться Г.Совбан.

Часто писала вночі, а іноді навіть в аудиторії. Галя з усмішкою каже: «Коли найменше було часу та можливості – і приходило натхнення :). Закарбовує рядки в нотатках, у блокнотах, які завжди поряд. І якщо матеріал збирала впродовж чотирьох років, то книжку до виходу у світ підготувала за місяць! Здобути на філфаку навички допомогли статі і редакторкою, і дизайнеркою, аби сповна втілити власні фантазії при підготовці видання. А перед підписанням договору зі львівським видавництвом Галя навіть кардинально змінила обкладинку.

Найзнаковішим авторка вважає такий вірш:

Серпневих ранків
назбирай у скриньку
а літній дощ –
то панацея.
Самотність, люди, нікому з нас не личить,
а «сильні» змінні
маски носять
у футлярах.
Прислухайтесь
у подиху людей,
і дотику
дозвольте бути.
Хай буде мить блаженства
у тобі,
ніж бути, боячись лиш із собою.

Не бійся попитати долю,
нерідко мить вартує
і століть,
Та не тримайте,
дайте собі волю.

Нехай болить.
Усе колись болить.
Назвою збірки поетка прагнула передати «ту таку дівочу ніжність, любов і тендітність». Власне фраза взята з одного з віршів:

Наша зима така божевільна,
Зігрій руки в моєму волоссі.
Ти не віриш, а я кохаю.
Сказати правду?
Я пам'ятаю досі.

Казала я собі: «Мовчи!»,
Казала я собі, а серце знов.
Кричала я сама собі:
«Ти не кричи!»,
А серце знов.
Любов, любов, любов...

Ховала почуття подалі,
Ти думаєш дово?
Й тижня не було!
Хотіла жити,
жити й не кохати.

Та доля вирішила все давно...
Вітаємо Галину з дебютом і бажаємо вдалого продовження творчого шляху!
Ольга БРАЙЛЯН,
магістерка журналістики.

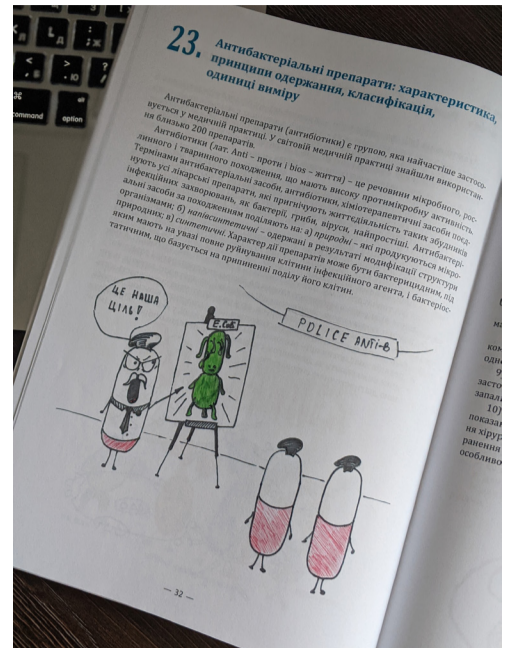
Мікроби. Як їх бачать студенти?

Кафедра клініко-лабораторної діагностики та фармакології – справжня команда з творчим підходом – видала інноваційний навчально-навчальний посібник із малюнками «Дивовижний світ: мікроб і я» за сприяння керівництва вишу. Авторами – викладачки кафедри клініко-лабораторної діагностики та фармакології УжНУ: аспірантка Світлана Бурмей (Тимошук); старша викладачка, доцентка Тамара Мелешко та професорка Надія Бойко. Роботу розпочали ще в 2018 році. Вагому підтримку в реалізації проекту надавав Євген Костенко, декан стоматологічного факультету, професор.

Ініціювала посібник Н.Бойко. Відбувалося все так: студенти відтворювали матеріал (відповідно до програми дисципліни) на папері. Мотивація – підвищення балів. Вимога – малюнок має бути авторським. Ужнівці завзято творили свою мікробіологію за типовими навчальними програмами з мікробіології, вірусології та імунології, частина 1 «Загальна бактеріологія».

Малюнки в «Дивовижний світ: мікроб і я», вивчаючи дисципліну «Мікробіологія, вірусологія та імунологія» спеціальності «Стоматологія», готували другокурсники: зокрема, Микита Глушков, Богдан Семеник, Владислав Белінський, Олександра Турі, Марина Дьордь, Андрій Васильняк, Анастасія Дік, Дженіфер Мартон (уже нішні п'ятикурсники).

А ще, відповідаючи методичним новинкам сучасних технологій, працівники кафедри підготували та опублікували інтерактивні флешкартки за принципом «питання-відповідь». Усе заради того, аби вивчення матеріалу було простішим і ефективним. З одного боку – картки-зображення або запитання, з іншого – правильна відповідь. Видали методичну новинку англійською мовою. Флешкартки є до трьох

навчальних дисциплін кафедри: «Біологічна та біоорганічна хімія» (автори Олександра Паллаг і Надія Бойко); «Фармакологія» (Леся Юсько, Надія Бойко), «Мікробіологія, вірусологія та імунологія» (Тамара Мелешко й Надія Бойко).
Тетяна ЛЕСЮК,
«Погляд».

Вікторія Алмашій: «Діти – дуже щирі, справжні, добрі, беззахисні маленькі люди»

Вікторія Алмашій – добросердна та креативна дівчина. Завжди хотіла допомагати людям. Переймається проблемами тих, хто поряд, тож вирішила пов'язати майбутнє із психологією. В УжНУ успішно здобула диплом бакалавра за відповідною спеціальністю. Пропонуємо читачам «Погляду» розмову з випускницею нашого університету.

– **Вікторіє, чим запам'яталося навчання в альма-матер?**

– Чотири роки збігли непомітно. Факультет суспільних наук повністю змінив моє життя, а психологія додала яскравих барв. З упевненістю можемо сказати, що кожен рік був для мене новим етапом професійного становлення. Щоразу – інші можливості, цікаві тренінги, поради успішних психологів та викладачів.

– **Як змінилося життя після отримання диплома?**

– Відразу пішла працювати за професією – практичним психологом у дитячий садок. Усвідомлення того, що ти вже не студентка, а працівниця, багато змінює, особливо світогляд. Ще раз не можу не згадати заслуги університету та своїх викладачів, бо з їхньою допомогою володію теорією, без якої б точно не обійшлася. Уважаю: знання повинен мати кожен компетентний спеціаліст, тому раджу студентам не прогулювати пари. Наприклад, за допомогою дисципліни «Вікова психологія» маю розуміння вікової періодизації, що допомагає на практиці, у роботі з дітками.

– **Гадася, що кожна дисципліна в університеті була корисною?**

– Звісно! Але головне – правильно її зрозуміти та вміти застосувати для конкретних потреб. Університет готує й практично. Так, ще студентами нас направляли стажуватися в заклади освіти, а це дозволило глибше ознайомитися з обраною професією та спробувати себе в ній безпосередньо. Саме завдяки практиці я зрозуміла: хочу працювати з малеччею.

– **І як працюється в дитячому садку?**

– Діти – дуже щирі, справжні,

добрі, беззахисні маленькі люди. Мені легко й приємно знаходити з ними спільну мову. У садочку завжди хороший настрій, відчуваєш багато радості, бачиш усмішки дітей. А головне – дістаю від роботи задоволення, люблю її. Думаю, лише так може бути позитивний результат.

– **Що б порадила майбутнім студентам, котрі пов'яжуть себе зі спеціальністю «Психологія»?**

– Якщо справді так, як я, хочете допомагати людям, готові до емоційного вигорання (бо і в психологів трапляються пере-

ломні моменти в житті), тоді вам на факультет суспільних наук. Професія психолога була й залишається однією з найперспективніших, а її актуальність у зв'язку з поширенням пандемії зростає. Хоч працюю з дітьми, та бачу, у якому депресивному стані часто й дорослі. Не бійтеся говорити про проблеми зі спеціалістами. Знайдіть час для себе, розкажіть, що турбує. Частіше усміхайтесь і будьте щасливими!
Тетяна ГОЛЯК,
студентка
відділення журналістики.

Шукай дівчину, яка була б... вища за тебе!

Якщо ви — син чи донька, то, либонь, вам не раз у вухах лягали або ж ніжно відлунували поради від рідних, друзів, сусідів, просто зацікавлених знайомих щодо того, як шукати собі пару. Спростовуйте / погоджуйтеся із думкою «хоч хліб із водою, аби, милий, із тобою»; міркуєте передусім про спільні інтереси; закладаєте підвалини стосунків однаковими цінностями; зрештою, оцінюєте за віком, зростом, спортивною формою, модельними параметрами, політичними поглядами, рівнем грамотності, почуттям гумору, ступенем комунікабельності, умінням покреативити... Упізнали й себе? А тепер дещо на замітку всім, незалежно від наявності чіпу кохання в організмі.

Читали, що Василь Стус писав у листі до сина? «Не знаю, чи є в Тебе дівчина. Коли є (чи — коли буде) — намагайся, щоб вона була вища за Тебе. Тобто, щоб Ти дотягався до неї, а не опускався. Коли ж вона надто земна, то вигайдай її — небесною, і вона стане небесніти. Але краще, щоб у неї було і землі, і неба. Дівчина має надати Тобі змогу — кращати, а

не гіршати. Любов — то, може, єдина справжня квітка, подарована людині Богом. Тільки в любові людина розумна. І навіть: що більше, дужче любиш — то розумнішаєш. Інших квіток, кращих за цю, квітку любові, я не знаю». Ба більше, активний дисидент у свої 46 згадував, що в часи його юності керувався цими ж міркуваннями: «...знайомі дівчата моєї молодості ставали кращі коло мене (а я — коло них)».

Що таке кохання — описувати тут не наважусь, а то кожен випадок влучання стріли Купідона надто індивідуальний. Із першого погляду, із довголітньої «просто дружби», із метеликами в животі та опусканням серця до самих п'ят при наважувально-рішучих процесах, із повним утрачанням голови й збереженням інтригуювальної непохитності, зрештою, зі своєю неповторною концентрацією дофаміну, серотоніну, адреналіну, ендорфіну, окситоцину... До речі, хто ще в активних чи пасивних пошуках — не хвилюйтеся! По-перше, ваше від вас не втече. По-друге, звісно, можете спробувати пришвидшити запуск любовного двигуна

в собі різними методами: активізацією листувань, безпосередніх знайомств, другими чи -енними шансами, сміливими зізнаннями, ріками компліментів, морями прихованої самопохвали. Або ж... Якщо з гумором, то якимось на дошці з меню перед входом до закладу харчування був надпис крейдою на кшталт «купіть!..», а то ви настільки худі, що Купідон просто не може у вас влучити :). Діють усі методи. Сперечатися — те саме, що говорити про улюблений колір або страву. Утім, є й публічні лайфаки. Але перед читанням наступного абзацу краще зробіть запаси хустинок. Артеріальний тиск сентиментальності може підвищитися до надто високих показників.

Випадає на реальних подіях. У 2004 році до редакції нашого «Погляду» завітали гості. Залишили рукописний аркуш і попросили надрукувати його вміст у найближчому номері. Витягуйте хустинок!.. «Твоя І.Р.» сподівається: «Можливо, ти прочитаєш цю сповідь через газету, і тоді по-іншому глянеш на мене». Згадає часи, коли за кохані ще були разом, але «ти

зламав усе одним помахом». Години минають довго й відбирають єдине — спогади, тож дівчина дає шанс надії повернути все: «Коханий, ти завжди будеш найжаданішим, найближчим і найріднішим мені чоловіком, якого я кохаю понад усе. Чужі вуста ніколи не замінять твоїх, таких ніжних і коханих, вуст...» (Погляд, 30 вересня 2004 р. № 8 (62). С. 8.).

Пройнялись історією? Тоді чимдуж беріть до рук телефони та відсилайте повідомлення, як сильно кохаєте. Не зволікайте й краще цілуйте з «першого рядка». Так радив Василь Симоненко, котрий писав дружині: «Цілую з першого рядка, бо до останнього не втерплю — дуже скучив». Письменник констатує: «на папері цілуватися не дуже смачно...», але, погодьтеся, чудовий варіант, коли на долю (мов у згаданого вище письменника) випали освітні випробування: «P. S. Завтра починаються заліки. Мороки багато. Надіюся, що все буде гаразд. Думаю про тебе, Малюся!» Або ж телефонуйте, пишіть нам у редакцію, а ще краще біжіть до

тих, кого любите. Не соромтеся, якщо кортить мерщій поцілувати чи плюхнутись в обійми — робіть приємні кроки першими. Не лише 14 лютого. І головне: хай серця шукають... вищих!
Мирослава ГАРАЗДІЙ,
«Погляд».

Олеся Горленко: «Наука — це чудово!»

1 лютого — Міжнародний день жінок і дівчат у науці. Відомо: дослідженнями представниці прекрасної половини людства цікавилися ще з давніх-давен і були добре освіченими. Стали творцями багатьох важливих винаходів у світі. Віддавали перевагу вивченню гуманітарних сфер, також виявляли інтерес до медицини.

Однією з перших жінок, котрі залишили в науці помітний слід, стала Гіпатія Александрийська. Вона жила в IV—V століттях та займалася астрономією, математикою. Уважається авторкою багатьох винаходів, зокрема дистиллятора та астролінії (кутовимірний прилад, яким до XVIII століття користувалися для визначення широти та довготи). Значним є і внесок ученої в геометрію й алгебру.

Відродно: серед ужнівців маємо своїх подвижниць науки. Приміром, це — Олеся Горленко, завідувачка кафедри дитячих хвороб медичного факультету (на посаді з 2002 р.). Нещодавно на засіданні трудового колективу («Погляд» повідомляв у попе-

редньому номері) викладачку нагородили нагрудним знаком «Національне визнання «Науковець року» та почесною грамотою Української федерації вчених.

Наукова діяльність Олеси Михайлівни охоплює дослідження алгоритмів оцінки здоров'я школярів у динаміці, порушення нуклеїнового та пігментного обміну при різній патології дитячого віку, мінеральний та імунологічний дисбаланс дитячого організму при соматичній, ендокринній та інфекційній патології в умовах ендемічної зони, з урахуванням мультикомпонентного впливу екологічних факторів, а також вроджені та набуті захворювання в дітей раннього віку.

Очільниця кафедри дитячих хвороб викладає спеціальність «Педіатрія», зокрема й англійським студентам, котрі навчаються на 4 — 6 курсах медичного факультету. Має понад 260 наукових та навчально-методичних праць, із-поміж них — 116 у фахових виданнях, більш ніж 30 публікацій — у наукометричних.

О.Горленко брала участь із доповідями на всеукраїнських та міжнародних конференціях у Словаччині, Польщі, Румунії, Угорщині, Франції, Данії, Таїланді, Австралії, Бразилії, Канаді, Швейцарії. Підготувала 16 кандидатів медичних наук із педіатрії, гастроентерології, ортопедії й травматології; 5 дисертацій ще в процесі виконання.

Керує та співкерує науковицею й двома міжнародними проектами в межах європейського транскордонного співробітництва

в HUSCROUA між Україною та Словаччиною за тематиками генетичних захворювань і дитячої онкології. Крім того, у роботі — 4 держбюджетні теми.

Олеся Михайлівна є членом спеціалізованої вченої ради, головною редакторкою фахового журналу «Проблеми клінічної педіатрії», долучена до багатьох професійних організацій і товариств. Є педіатром вищої категорії, послуговується методами клінічної медицини, функціональної діагностики, мануальної терапії та фітотерапії. Отож і закономірно, що результати фахівчині помічають та відзначають. Сама ж О.Горленко зауважує: «Отримувати нагороди завжди приємно. Але за нагородою — великий обсяг роботи, зусиль, утраченого вільного часу. Коли тобі подобається обрана діяльність — усі ті моменти проживаєш із задоволенням. Також я люблю проводити заняття зі студентами, передавати їм клінічний досвід, ділитися інформацією, розглядати алгоритми ведення хворих. А взагалі викладання в поєднанні з клінічною роботою — тандем, який можливий лише в нашій професії. Сподіваюся, і надалі матиму змогу працювати з розумними, цілеспрямованими студентами й талановитими лікарями-науковцями. Наука — це чудово!»

Залишається тільки побажати всім жінкам, які задіяні в науковій сфері, успіхів. Адже від цього часто залежить якість життя кожного з нас!

Тетяна ГОЛЯК,
студентка
відділення журналістики.

Студенти УжНУ можуть стажуватися та волонтерити в системі БПД

Система БПД надає можливість здобувачам фаху, які навчаються на юридичному факультеті, проходити стажування в центрах та бюро правової допомоги. Це — чудова нагода ознайомитися з роботою правників, дізнатися, як відбувається процес залучення адвокатів до надання правової допомоги за рахунок держави та застосувати на практиці свої знання.

Крім того, ми продовжуємо набір волонтерів до системи БПД, що дасть унікальний досвід співпраці із системою БПД; можливість покращити власний рівень правових знань, навички комунікації та розширити ділові контакти. Завдання волонтерів визначатимуть з урахуванням їхніх побажань, досвіду роботи, освіти, ділових якостей тощо.

Щоб стати волонтером БПД слід:

1. Заповнити анкету кандидата у волонтери: <https://cutt.ly/hlq3RxH>

2. Пройти дистанційний курс «Основи волонтерської

діяльності»: <http://academy.legalaid.gov.ua/> (для реєстрації слід ввести дані, які збігаються з інформацією в анкеті кандидата у волонтери);

3. Пройти співбесіду з представником центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги (БВПД).

Якщо співбесіда пройде успішно, центр із надання БВПД укладе з волонтером письмовий договір та видасть посвідчення волонтера.

Докладніше про проект «Волонтер БПД» можна дізнатися:

- на сайті системи надання безоплатної правової допомоги за покликанням: <https://cutt.ly/vlzStFE>;

- або в найближчому центрі з надання БВПД (можна знайти на мапі або в переліку центрів).

Пишіть нам на пошту: office.zakarpatya@legalaid.uz.ua; телефонуйте: 0312 643 250; або завітайте до Регіонального центру з надання БВПД у Закарпатській області за адресою: м.Ужгород, вул. Загорська, 51 (II поверх).

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

Читайте «Погляд» на сайті Ужгородського національного університету за покликанням: uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-poglyad/issues. А з найважливішими матеріалами номера ознайомлюйтеся на сторінці газети в соціальній мережі «Фейсбук»: www.facebook.com/uzhnu.poglyad.

КРАЩИЙ МАТЕРІАЛ

Кращим матеріалом «Погляду» в #1 (254) редакція визнала публікацію «Ганнуса Твердохліб: «Відділення журналістики — найкраще, що може статися зі студентами...» Олеси Барчан.

Найрейтинговіший матеріал за кількістю переглядів у фейсбуку — ця ж публікація. Вітаємо авторку!

ПОГЛЯД

Орган вченої ради Ужгородського національного університету. Замовлення № 350. Ціна — безкоштовно. Виходить щомісяця. Номер підписано до друку 22.02.22. Засновник і видавець — ДВНЗ «Ужгородський національний університет». 88003, м. Ужгород, вул. Підгірна, 46. Номер надруковано у видавництві «А-Прінт»; 46010, м. Тернопіль, вул. Текстильна, 28. Тел.: (352) 52-27-37, 067-350-17-94. Наклад — 1000 примірників. Формат А3, 2 ум. друк. арк. Реєстраційне свідоцтво ЗТ № 449/41 від 7.02.2008. Відповідальність за зміст публікацій покладається на авторів. Відповідальна за випуск номера: М.Б.Гараздій.

Головний редактор:
В.Ю.ТАРАСЮК.

Художній редактор, кореспондент:
Т.М.ЛЕСЮК.

Коректор:
М.Б.ГАРАЗДІЙ.

Адреса редакції: 88016, м. Ужгород,
вул. Університетська, 14 (ауд. 424).

Поштова скринька:
poglyad@uzhnu.edu.ua

Телефон редакції:
067-880-85-71.